

การเพิ่มประสิทธิภาพของกำลังประจำถิ่นในการแก้ไขปัญหา  
ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อตอบสนอง  
ต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 20 ปี

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล



โดย

พันเอก เอกคง รัตนบุรี  
รองเสนาธิการ มณฑลทหารบกที่ 46

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2563

**เอกสารวิจัยเรื่อง** การเพิ่มประสิทธิภาพของกำลังประจำถิ่นในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อตอบสนองต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

**โดย** พันเอก เอกคง รัตนบุรี

**อาจารย์ที่ปรึกษา** พันเอก ตุลธร นวพิตร

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2563 และเห็นชอบให้เป็นเอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี **ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก**  
( มหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา )

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก **ประธานกรรมการ**  
( ตุลธร นวพิตร )

พันเอก **ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา**  
( คมกฤษ รัตนฉายา )

พันเอก **กรรมการ**  
( ปริญา ฉายะพงษ์ )

พันเอกหญิง **กรรมการ**  
( มนทิรา ยิ้มสมบุญ )

## บทคัดย่อ

<b>ผู้วิจัย</b>	พันเอก เอกคง รัตนบุรี
<b>เรื่อง</b>	การเพิ่มประสิทธิภาพของกำลังประจำถิ่นในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อตอบสนองต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
<b>วันที่</b>	กันยายน 2563 <b>จำนวนคำ :</b> 6,277 <b>จำนวนหน้า :</b> 18
<b>คำสำคัญ</b>	กำลังประจำถิ่น อาสาสมัครรักษาดินแดน การพัฒนาศักยภาพบุคคลากรและการฝึก จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง
<b>ชั้นความลับ</b>	ไม่มีชั้นความลับ

การเพิ่มประสิทธิภาพของกำลังประจำถิ่นในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อตอบสนองต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นการวิจัยเพื่อให้การแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รองรับกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง เรื่องการสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชาชนในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม รวมทั้งได้รับการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันกับภาคอื่นๆ พื้นที่จังหวัดชายแดนกลับสู่สภาวะปกติโดยเร็วที่สุด พื้นที่ได้รับการพัฒนาฟื้นฟูในทุกด้าน ประชาชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การวิจัยดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ 3 ประเด็นหลัก คือ 1) เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะที่จำเป็นของกำลังประจำถิ่นที่ปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อวิเคราะห์แนวทางการเตรียมกำลังประจำถิ่นก่อนการปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และ 3) เพื่อนำเสนอและอธิบายแนวทางการใช้งานกำลัง ประจำถิ่นในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง จากผลการวิจัยพบว่า 1) การคัดเลือกกลั่นกรองบุคคลที่จะเข้ามาเป็นกำลังอาสาสมัครรักษาดินแดน จะต้องใช้ความรอบคอบ รวมทั้งจัดระบบการฝึกการอบรมและการปลูกฝังอุดมการณ์

ให้เป็นมาตรฐาน 2) หน่วยควบคุมบังคับบัญชา จะต้องมีการประสานงานบูรณาการร่วมในการใช้กำลังให้มีประสิทธิภาพ ใช้กำลังกำลังอาสาสมัคร รักษาดินแดนไปในทิศทางเดียวกัน 3) การฝึกอบรมทบทวนและพัฒนา 4) ควรพัฒนาหน่วยฝึกกำลังอาสาสมัครรักษาดินแดนเพื่อรับผิดชอบการฝึกทดแทน และการฝึกพิเศษให้กับกำลังอาสาสมัครรักษาดินแดน 5) การปรับปรุงฐานปฏิบัติการของกำลัง ประจำถิ่น 6) หน่วยงานความมั่นคงทุกภาคส่วน ต้องบูรณาการร่วมกันในการเพิ่มประสิทธิภาพกำลังประชาชน 7) ที่สำคัญจะต้องปลูกฝังอุดมการณ์ให้กำลังอาสาสมัครรักษาดินแดน มีความรักในอุดมการณ์ ตามปณิธานที่ว่า “แม่ไม่ใช่ตำรวจหรือทหาร จะปกป้องพสุธาที่หาไม่ เรา กำลังอาสาสมัครรักษาดินแดน ก็หวงแหนแผ่นดินไทย ยอมพลีกายตายเป็นเช่นเดียวกัน” การที่จะแก้ไขหรือยุติปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างยั่งยืนแท้จริง จึงควรเร่งรัดยกระดับมาตรฐานด้านขีดความสามารถและความรับผิดชอบต่อกำลังประชาชนที่เป็นอาสาสมัครรักษาดินแดนอย่างจริงจัง รวมทั้งควรกำกับดูแลมาตรฐานคุณภาพชีวิตของพวกเขาเหล่านั้นให้สมควรตามพื้นฐานของการดำรงชีวิต

## ABSTRACT

**AUTHOR** : Colonel Ekkong Ratanaburee

**TITLE** : The enhancement of energy efficiency to solve local problems In the southern border provinces in response to driving 20 year national strategy.

**DATE** : September 2020 **WORD COUNT:** 6,277 **PAGES:** 18

**KEY TERMS** : Local forces, Volunteers to protect the land, Potential development Personnel and training, southern border provinces, security strategy

**CLASSIFICATION:** Unclassified

The enhancement of energy efficiency to solve local problems In the southern border provinces in response to driving 20 year national strategy to provide solutions in the southern border provinces. Supported with the 20-year national strategy (2018 - 2037) on security strategy issues Regarding the creation of permanent safety and peace in the southern border provinces So that security problems in the southern border provinces Be resolved until lasting peace and tranquility. People in the area are safe in both life and property. Coexist peacefully in a multicultural society As well as being developed equally with other regions the border provinces return to normalcy as soon as possible. The area has been rehabilitated in all aspects. People have better quality of life. In keeping life and property safe and The objective is to study various factors Related In order to know 3 main points: 1) to analyze the necessary characteristics of the local force working in solving the violence in the southern border provinces 2) to analyze the guidelines for preparing the local force before the operation to solve the problem of violence And 3) to present and explain ways to use local force in solving the violence in the southern border provinces to be most effective and consistent with the national

strategy on security. From the results, it was found that 1) Screening people who will become volunteers to protect the land. Must use caution Including establishing a standardized training system for training and ideological instillation. There must be coordination and integration for effective use of force. Use the strength of the volunteer force to maintain the land in the same direction 3) Training, review and development 4) The training unit should be developed to protect the land to take responsibility for replacement training And special training for being a volunteer Territorial 5) improved base of operations Beach Khot . 6), security agencies, all sectors need to be integrated together to optimize the power of 7). Important to instill in the ideology Volunteer to protect the territory there is love in the cause. According to the aspiration of “Although not a police or military To protect the skies. We are volunteers to protect the land Cherish the land of Thailand To die as well. “To truly resolve or end the problem in the southern border provinces sustainably Therefore, should expedite to raise the standard of capability and responsibility for the people who volunteer to protect the land seriously. As well as should supervise their quality of life standards as appropriate based on their livelihoods

## กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความกรุณาจากคณาจารย์ของวิทยาลัยการ  
ทัพบก ทุกท่านที่กรุณาประสิทธิประสาทวิชาให้ความรู้ และประสบการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง  
ยิ่งอาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ตฤธร นวพิตร ตลอดจน พันเอก ปริญญา ฉายะพงษ์  
พันเอกหญิง มนทิรา ยิ้มสมบุญ พันเอกหญิง รัชนินาฏ ถนอมสิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง  
ท่านคณะกรรมการที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ พลตรี วีระชาติ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา ที่กรุณา  
ให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำเอกสารวิจัย รวมถึงตรวจสอบต้นฉบับอย่างละเอียด  
จนทำให้งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พันเอก คมกฤษ รัตนฉายา ที่ได้รับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่  
กรุณาสับสนุนข้อมูลประสบการณ์จากการปฏิบัติงานอันมีค่ายิ่งเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย  
กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ รวมถึง พลตรี มหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ผู้บัญชาการ  
วิทยาลัยการทัพบก ที่กรุณาอนุมัติให้ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลอันเป็นประโยชน์จากผู้เกี่ยวข้อง  
และคณาจารย์ของ วิทยาลัยกองทัพบก ทุกท่านที่ประสิทธิประสาทความรู้เกี่ยวกับการทำ  
เอกสารวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามแบบฉบับของ วิทยาลัยการทัพบก แก่ผู้วิจัย และกรุณาให้  
คำปรึกษามาโดยตลอด รวมถึงเป็นต้นแบบในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้น่าจะเป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อย ก่อให้เกิดผลดีต่อกำลังพล  
ที่ปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยขอขอบอกทิศให้ผู้ที่ได้อุทิศตน  
และเสียสละเพื่อการแก้ไขปัญหาตลอดห้วงระยะเวลาที่ผ่านมาทุกท่านด้วยความเคารพ  
อย่างไรก็ตาม หากมีข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากกระบวนการวิเคราะห์นั้น  
ผู้วิจัยขอน้อมรับเพียงผู้เดียว และยินดีที่จะรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษา  
เป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยต่อไป

# การเพิ่มประสิทธิภาพของกำลังประจำถิ่นในการแก้ไขปัญหา ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อตอบสนอง ต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกရာช อธิปไตย และมีความสงบ เรียบร้อยในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคาม และภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับ ความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้น ในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้าน และมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของ หลักธรรมาภิบาล เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านอื่น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทาง และเป้าหมายที่กำหนด<sup>1</sup>

สำหรับการป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ทั้งนี้ ก็เพื่อแก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่อย่างตรงประเด็นจนหมดไปอย่างรวดเร็ว และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่เกิดขึ้นอันจะส่งผลให้การบริหารจัดการ และการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่อง และราบรื่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เรื่องการสร้าง



ความปลอดภัย และความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการแก้ไขจนเกิดความสงบ และสันติสุขอย่างยั่งยืน ประชาชนในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยทั้งในชีวิต และทรัพย์สิน อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคม พหุวัฒนธรรม รวมทั้งได้รับการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันกับภาคอื่น ๆ โดยยกระดับการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างมีเอกภาพ ครอบคลุมทุกพื้นที่ และทุกกลุ่มเป้าหมาย มีการบูรณาการความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ และเชิงพื้นที่ แผนการดำเนินงาน การลงมือปฏิบัติ ตลอดจนการติดตาม ประเมิน และรายงานผลอย่างสอดคล้องต่อเนื่องกัน ทุกระดับ ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกธรรมชาติธรรม ประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการลดความรุนแรง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่อย่างเหมาะสม มุ่งเน้นการจัดปัญหาความขัดแย้ง และความไม่เป็นธรรมให้ได้อย่างจริงจัง และถาวร ส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ให้เข้มแข็งจนเป็นพลังสำคัญในการปกป้อง และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อไปพร้อมเสริมสร้างความเข้าใจกับกลุ่มเห็นต่างตามแนวทางสันติวิธี ผ่านกลไกต่าง ๆ รวมไปถึงการพูดคุยกันอย่างเป็นมิตร ผลักดันให้มีการยึดถือคำสอนที่ถูกต้องของศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต พร้อมดูแล และป้องกันมิให้มีการ บิดเบือนคำสอนของศาสนาไปในทางที่ไม่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน และความมั่นคงของประเทศ มีการส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมร่วมมือกับภาครัฐในการพัฒนาพื้นที่อย่างเข้มแข็งต่อเนื่อง และสอดคล้องกับความต้องการของทุกกลุ่มประชาชน โดยเฉพาะเยาวชนตามยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งศาสตร์พระราชา รวมถึงการสร้างเสริมโอกาสในการเข้าถึงการบริการต่าง ๆ ของรัฐให้ทัดเทียมกับภูมิภาคอื่น ๆ <sup>2</sup>

จากปรากฏการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาที่สั่งสมมาเป็นเวลานาน และมีความซับซ้อน ละเอียดย่อน และเชื่อมโยงกันหลายมิติ ทั้งในด้านความมั่นคง

เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การเมือง การปกครองภายในประเทศ และปัญหาความชอบธรรมในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ปัจจัยหลักที่ถูกลำมาเป็นเงื่อนไขของปัญหา คือ ชาติพันธุ์ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากลักษณะของปัญหาสามารถแยกออกเป็น ประเด็นการแบ่งแยกดินแดน ซึ่งเป็นปัญหาหลัก และประเด็นของภัยแทรกซ้อนที่เป็นปัญหาสนับสนุนคอยซ้ำเติม และเสริมให้ปัญหาหลักมีความรุนแรงยิ่งขึ้น โดยปัญหาการแบ่งแยกดินแดนเป็นปัญหาที่เกิดจากการสูญเสียอำนาจในการปกครองในฐานะประเทศราชของกลุ่มผู้ปกครอง ปัตตานีเดิม ภายหลังจากที่รัฐได้ปรับโครงสร้างการปกครอง โดยการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง เพื่อสร้างบูรณภาพเหนือดินแดน ทำให้รัฐปัตตานีกลายเป็นชนกลุ่มน้อย ซึ่งมีความแตกต่างด้านอัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ ความเชื่อ ความศรัทธา วัฒนธรรม ประเพณี และภาษาพูดที่แตกต่างชัดเจนกับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ และเกิดความรู้สึกถูกปกครองทำให้มีประชาชนกลุ่มหนึ่งได้จัดตั้งเป็นองค์กรลับ และจับอาวุธขึ้นมาต่อสู้

ปัญหาภัยแทรกซ้อนเป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวข้อง และเชื่อมโยงกับปัญหาเรื่องการแบ่งแยกดินแดนซึ่งเป็นปัญหาหลัก ทั้งในแง่ของเงินทุนหมุนเวียนที่ใช้ในการเคลื่อนไหว และการก่อเหตุของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง ตลอดจนเป็นเครื่องมือเพื่อใช้สร้างแรงจูงใจ หรือโน้มน้าวชักจูงเยาวชน ให้เข้าร่วมกับกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง นอกจากนี้ยังเป็นสาเหตุของคดีอาชญากรรมหลายคดี ในพื้นที่ ซึ่งล้วนแต่เป็นการซ้ำเติมให้สภาพปัญหาที่มีความซับซ้อน และเกิดภาพความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งรัดการแก้ไขเพื่อไม่ให้เกิดเป็นเงื่อนไขของความรุนแรงในพื้นที่ ได้แก่ ยาเสพติด น้ำมันหลีกเลียงภาชี ผู้มีอิทธิพล และธุรกิจผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตาม สถานการณ์มีแนวโน้มดีขึ้นตามลำดับ เนื่องจากภาครัฐมีทิศทาง และพัฒนาการในการแก้ไขปัญหามีความเข้าใจในวิถีชีวิต และความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม รวมทั้งรับรู้ปัญหา และความต้องการของประชาชนในพื้นที่โดยตรง และการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข และพัฒนาพื้นที่ของภาคประชาชนภาคประชาสังคม และเยาวชนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ นานาชาติ และองค์กรต่างประเทศมีความเข้าใจ และให้ความร่วมมือต่อการแก้ไขปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี

ความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ รวมทั้งมีจุดแข็งในเรื่องของภาษา วัฒนธรรม ทรัพยากร และเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และตัวเลขสถิติเหตุการณ์ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ<sup>3</sup>

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ความรุนแรงก็ยังมีปรากฏอยู่อย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันโครงสร้างของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงถูกทำลาย สูญเสียกองกำลังติดอาวุธ มวลชน และแนวร่วมลดลงจากทั้งการปฏิบัติการทางทหาร การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ และการกลับตัวกลับใจ ถูกจำกัดเสรีในการปฏิบัติ ตลอดจนศักยภาพในการก่อเหตุขนาดใหญ่ลดน้อยลง รวมทั้งถูกทำลายความชอบธรรมในการก่อเหตุจากประชาชนในพื้นที่ และองค์กรระหว่างประเทศ แม้ว่ากลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงจะถูกกดดัน และถูกจำกัดเสรีในการปฏิบัติอย่างหนัก แต่ยังคงมีความพยายามในการก่อเหตุ โดยได้ปรับเปลี่ยนวิธี และรูปแบบในการก่อเหตุมาเป็นการก่อเหตุแบบเร่งด่วนมากขึ้น รวมทั้งมุ่งกระทำต่อเป้าหมายที่ทำให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง เช่น เขตเมืองเศรษฐกิจ และเป้าหมายที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ (ที่มีการระวังป้องกันตนเองน้อย) รวมทั้งผู้ที่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อเป็นการตอบโต้ และทำลายความเชื่อมั่น และจากภาพความรุนแรงที่เกิดขึ้นกระทบกับประชาชนผู้บริสุทธิ์อยู่บ่อยครั้ง ในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ได้แสดงท่าทีอย่างชัดเจนผ่านการสำรวจทัศนคติว่าต้องการ ให้รัฐ และกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง ร่วมแก้ไขปัญหาความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี ประชาชนเบื่อหน่ายสถานการณ์ความรุนแรงที่ยืดเยื้อยาวนาน กังวลใจต่อปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัวรายได้ไม่พอรายจ่าย การศึกษาของบุตรหลาน และปัญหาสุขภาพจิต ต้องการให้รัฐพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความเจริญเหมือนจังหวัดอื่น ๆ และประชาชนออกมาให้ความร่วมมือ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เพิ่มมากขึ้น

ขณะที่การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในรูปแบบของ “อาสาสมัครประชาชน” ในการรักษาความปลอดภัยเส้นทาง และชุมชนของตนเอง เช่น อาสาสมัครรักษาดินแดน (อส.) ได้มีการรวมตัวกันจัดกิจกรรม เพื่อแสดงออกถึงการต่อต้านความรุนแรงในทุกรูปแบบ และรณรงค์การ

อยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนไทยพุทธ และไทยมุสลิมเริ่มกลับมาเหมือนเดิม มีการจัดกิจกรรมร่วมกันตามวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นมากขึ้น มีการบูรณาการระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม และขับเคลื่อนกระบวนการพูดคุย เพื่อให้เป็นทางออกจากความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว จึงเห็นว่า เป็นโอกาสอันดีที่จะทำการศึกษาวิจัย เพื่อนำมาใช้เป็นองค์ความรู้ และแนวทางในสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับต่าง ๆ สำหรับในสถานการณ์ดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่า การเพิ่มประสิทธิภาพของกำลังประจำถิ่นในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในสภาพการณ์เช่นนี้ จึงสนใจทำการศึกษาวิจัย โดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประเด็น คือ 1) เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะที่จำเป็นของกำลังประจำถิ่นที่ปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อวิเคราะห์ แนวทางการเตรียมกำลังประจำถิ่นก่อนการปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และ 3) เพื่อนำเสนอ และอธิบายแนวทางการงานกำลังประจำถิ่นในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

### **หน่วยงานความมั่นคงกับการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้**

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) ได้กำหนดแผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี<sup>4</sup> (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 - 2565) โดยที่มีภารกิจในการสร้างความปลอดภัย และความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ยกระดับการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างมีเอกภาพ ครอบคลุมทุกพื้นที่ และทุกกลุ่มเป้าหมาย มีการบูรณาการความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ และเชิงพื้นที่ แผนการดำเนินงาน การลงมือปฏิบัติ ตลอดจนการติดตามประเมิน และรายงานผลอย่าง

สอดคล้องต่อเนื่องกันทุกระดับ ทั้งนี้ แผนย่อยด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหาคความไม่สงบใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้กำหนดเป้าหมาย และตัวชี้วัดไว้ 3 ห้วงเวลา คือ ระยะเวลา 5 ปีแรก มี เป้าหมาย เพื่อให้ความรุนแรงด้านความมั่นคงหมดไป แก่นนำความรุนแรงทุกระดับ และกอง กำลังติดอาวุธยุติบทบาท เขตอำนาจรัฐซ้อนล้ำสุดลง นานาชาติสนับสนุนการดำเนินการของ รัฐบาลไทยและการพูดคุยเพื่อสันติสุขบรรลุผลสัมฤทธิ์ ระยะเวลา 10 ปีต่อมา มีเป้าหมาย คือ ทำให้ เงื่อนไขปัญหาคความมั่นคงหมดไป และห้วงเวลาสุดท้าย คือระยะเวลา 15 - 20 ปี กำหนดเป้าหมาย ไว้ คือ สถานการณ์กลับคืนสู่ภาวะปกติ

ทั้งนี้ กอ.รมน.ภาค 4 สน. ได้กำหนดแผนงาน/โครงการไว้ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนแม่บทย่อยในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ทั้งโครงการการบริหารจัดการมุ่งเพิ่มประสิทธิภาพภาครัฐ และเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อ ขับเคลื่อนนโยบาย โครงการพัฒนาประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้พึ่งพาตนเองได้ ด้วย หลักประชารัฐ และโครงการสร้างความเข้าใจกับประชาชนไทย องค์กรทั้งใน และ ต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังได้กำหนดแผนบูรณาการป้องกัน และแก้ไขปัญหาคความไม่สงบใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2563 - 2565<sup>5</sup> ซึ่งเป็นแผนการดำเนินการรองรับแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่คณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาคจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) ได้ให้ความเห็นชอบเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบูรณาการร่วมกันของหน่วย และส่วน ราชการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีแนวคิดกำหนดแนวทาง ดำเนินงานครอบคลุมทั้งมิติด้านความมั่นคง ซึ่งมอบหมายให้ กอ.รมน.ภาค 4 สน. เป็นหน่วย รับผิดชอบ และมิติด้านการพัฒนามอบหมายให้ ศอ.บต. เป็นหน่วยรับผิดชอบ โดยมีกลยุทธ์ ดำเนินการต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่ การลดขีด ความสามารถ และทำลายศักยภาพของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง ป้องกันเหตุรุนแรงที่จะเกิดในพื้นที่ และประชาชนกลุ่มเสี่ยง รวมทั้งยุติกระบวนการบ่มเพาะเยาวชนทั้งใน และนอกระบบการศึกษา ที่นำไปสู่การจัดตั้งมวลชน และกลุ่มผู้ใช้ความรุนแรงในอนาคตตลอดจนการยุติการขยาย

แนวคิด และการใช้ความรุนแรงในพื้นที่ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโต ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น และสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง

แผนดังกล่าวได้กำหนดการดำเนินงานไว้ให้ครอบคลุมทั้งมิติด้านมั่นคง และด้านการพัฒนาโดยให้รองรับกับนโยบาย และแผนระดับ 1 และระดับ 2 ซึ่งมีกลยุทธ์ดำเนินการต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่ การลดขีดความสามารถ และทำลายศักยภาพของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง ป้องกันเหตุรุนแรงที่จะเกิดในพื้นที่ และประชาชนกลุ่มเสี่ยง รวมทั้งยุติกระบวนการบ่มเพาะเยาวชน ทั้งใน และนอกระบบการศึกษาที่นำไปสู่การจัดตั้งมวลชน และกลุ่มผู้ใช้ความรุนแรงในอนาคต ตลอดจนการยุติการขยายแนวคิด และการใช้ ความรุนแรงในพื้นที่ใช้งานข่าว และงานวิจัยทางวิชาการเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา อีกทั้งให้ความสำคัญกับการขยายความร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศ นานาชาติ และภาคประชาชนไทยแบบสร้างสรรค์ รวมถึงการจัดการกับเงื่อนไขปัญหาที่มีอยู่เดิมให้หมดสิ้น ประกอบกับเผ่าระวังมิให้เกิดเงื่อนไขใหม่ควบคู่กัน โดยน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน และศาสตร์พระราชทานเป็นกรอบแนวทางดำเนินการแก้ไขปัญหา และป้องกันปัญหาสร้างความเข้าใจ และเข้าถึงประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาที่สาเหตุอย่างแท้จริง เพื่อนำความสันติสุขอย่างยั่งยืนกลับคืนสู่ประชาชน และสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนทั้งประเทศ รวมทั้งนักท่องเที่ยวต่างชาติ ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ทั้งนี้ ได้กำหนดเป้าหมายไว้ 4 ระยะ 8 เป้าหมาย และกลยุทธ์ดำเนินงาน ได้แก่ ระยะแรก (ปัจจุบัน - พ.ศ. 2565) จำนวน 5 เป้าหมาย คือ การยุติเหตุความรุนแรง กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงหมดไป สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข เกิดความร่วมมือกับนานาชาติอย่างแน่นแฟ้น และการพูดคุยกันอย่างเป็นมิตรในทุกระดับที่บรรลุผล ระยะสอง (พ.ศ. 2565 - 2570) จำนวน 1 เป้าหมาย คือ เงื่อนไขปัญหาความหวาดระแวง ความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือข้อเรียกร้องต่าง ๆ หมดไป ระยะสาม (พ.ศ. 2570 - 2575) จำนวน 1 เป้าหมาย คือ แนวคิดความรุนแรง และแนวคิดที่บิดเบือนต่อหลักทางศาสนาที่ติงามหมดไป และระยะสี่ (พ.ศ. 2575 - 2580) จำนวน 1

เป้าหมาย คือ มุ่งให้สถานการณ์กลับสู่สภาวะปกติ กลไกรัฐสามารถดำเนินการได้อย่างปกติ ประชาชนอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุขไม่มีปัญหา หรือขบวนการใหม่ ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง รวมทั้งการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ให้เทียบเท่าภูมิภาคอื่น ๆ

การใช้กำลังประจำถิ่น (ในผลงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยหมายถึง อาสาสมัครรักษาดินแดน (อส.) ที่ปฏิบัติงานในการแก้ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 5 กอ.รมน. <sup>6</sup> ได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านความมั่นคง ซึ่งเป็นกำลังประจำถิ่นที่มีทั้ง อาสาสมัครรักษาดินแดน (อส.) ตำรวจอาสา และกำลังประชาชนอาสาสมัคร ซึ่งสามารถปฏิบัติงานภารกิจเชิงรับ ทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐมากขึ้นได้ ซึ่งมีแผนในระดับปฏิบัติการ คือ แผนเสริมสร้างกองกำลังประจำถิ่น และกำลังประชาชน จชต. พ.ศ. 2561 - 2564 <sup>7</sup> แผนฉบับนี้ได้ยึดแนวทางการแก้ปัญหาตามยุทธศาสตร์ความมั่นคง จชต. (พ.ศ. 2560 - 2564) ซึ่งการปฏิบัติที่สำคัญคือการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกำลังประจำถิ่น พลเรือน และตำรวจ เพื่อเข้ารับผิดชอบภารกิจเชิงรับ การบูรณาการแผนงาน/โครงการ และงบประมาณของ 53 หน่วยงาน ให้ตอบสนองต่อความต้องการของพี่น้องประชาชนโดยกำหนดวัตถุประสงค์หลักไว้เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพกองกำลังประจำถิ่น และกำลังประชาชน และวัตถุประสงค์ย่อยไว้ 2 ข้อ คือ ข้อแรก เพื่อบูรณาการร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกองกำลังประจำถิ่น และกำลังประชาชน เพื่อเข้ารับผิดชอบภารกิจเชิงรับ การบูรณาการแผนงาน/โครงการ และงบประมาณของ 53 หน่วยงาน และลดระดับการใช้กำลังทหาร ทอยยส่งมอบพื้นที่ให้กับหน่วยงาน/ส่วนราชการปกติ และ ข้อที่สอง คือ เพื่อให้กำลังประจำถิ่น และกำลังประชาชนมีความเข้มแข็งสามารถปฏิบัติงานในการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่แทนกำลังทหารหลักได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนมีความพึงพอใจให้ความร่วมมือกับภาครัฐมากยิ่งขึ้น

นอกจากแผนเสริมสร้างกำลังประจำถิ่น และกำลังประชาชนแล้วตามที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นไว้ ยังได้กำหนดเป้าหมายในการใช้กองกำลังประจำถิ่น และกำลังประชาชนไว้

อีก 4 เป้าหมาย คือ 1) ขับเคลื่อนกรอบงานการแก้ไขปัญหา จชต. เข้าสู่ขั้นที่สาม (การเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืน) คือ การใช้กลไกส่วนราชการปกติในการบริหารจัดการพื้นที่ 2) กำลังประจำถิ่น มีความเข้มแข็งสามารถปฏิบัติงานในการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ แทนกำลังทหารหลักได้ และสามารถถอนกำลังทหารหลักนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กลับที่ตั้งปกติ 3) กำลังประจำถิ่น สามารถรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ชุมชน และตำบลของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเชื่อมั่นพึงพอใจในการปฏิบัติงานของกำลังประจำถิ่น และกำลังประชาชน<sup>8</sup>

### บทเรียนการปฏิบัติงานแก้ไขปัญหามันคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้<sup>9</sup>

เมื่อพิจารณาถึงบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครดินแดน (อส.) ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายแล้ว จะเห็นได้ว่า บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครดินแดน (อส.) นั้น ค่อนข้างกว้างขวาง สืบเนื่องจากบริบทความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น แตกต่างไปจากบริบทด้านความมั่นคง ในภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครดินแดน (อส.) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะมุ่งเน้นไปในเรื่องการตอบสนองต่อมาตรการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน<sup>10</sup> อาทิเช่น ร่วมกับชุดรักษาความปลอดภัยประจำหมู่บ้าน (ชรบ.) และชุดอาสาสมัคร รักษาหมู่บ้าน (อรบ.) ทั้งนี้ เพื่อป้องกัน และรักษาความสงบในหมู่บ้าน โดยทำงานร่วมกับผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสนับสนุนการทำงานของฝ่ายทหาร และตำรวจ หรือหน่วยกำลังต่าง ๆ ที่เข้าไปทำงานในพื้นที่อย่างมีเอกภาพ นอกจากนี้จากสถานการณ์ หรือบริบทด้านความมั่นคงในพื้นที่ที่มีความรุนแรงมากกว่าภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ มีเหตุร้ายรายวันเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความรุนแรงของเหตุการณ์ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิต และทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะกำลังอาสาสมัครดินแดน (อส.) ถือเป็นเป้าหมายอ่อนแอที่ถูกฝ่ายตรงข้ามโจมตีบ่อยครั้ง เช่น กรณีเหตุการณ์กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงลอบซุ่มโจมตีฐานของชุดคุ้มครองตำบล (ชคต.) กอแลปี และ ต.ปะกาฮะรัง อ.เมือง จว.ป.น. เมื่อ 23 ก.ค. 62, เหตุลอบยิงชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในพื้นที่



ต.ลำพะยา อ.เมือง จว.ป.น. เมื่อ 5 พ.ย. 62 และเหตุการณ์เมื่อ 12 ม.ค. 63 คนร้ายบุกโจมตีฐานปฏิบัติการ ชคต. ร่มไทร บ.ไอดีแย ต.ร่มไทร อ.สุคีริน จว.น.ธ. ทำให้ประชาชนที่ทำหน้าที่อาสาสมัคร เสียชีวิต 1 ราย บาดเจ็บ 7 ราย พร้อมกันนี้ คนร้ายได้ขโมยปืน ไป 5 กระบอก จากบทเรียนที่ผ่านมาจึงจำเป็น ที่ต้องมีมาตรการในการพิจารณากลั่นกรองคัดเลือกประชาชนที่อาสาสมัครเข้ามาทำหน้าที่ อาสาสมัครรักษาดินแดน (อส.) และพัฒนาขีดความสามารถเป็นบุคคล รวมทั้งให้มีการพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานควบคุม ซึ่งพิจารณาได้ดังนี้

- 1) การคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่อาสาสมัครรักษาดินแดน (อส.) จะต้องใช้ความรอบคอบ เนื่องจากอาจมีเป็นฝ่ายตรงข้าม แอบแฝงได้ การตรวจสอบโดยละเอียดที่สำคัญ คือ จะต้องทดสอบความคิด และอุดมการณ์ มีการตรวจสอบประวัติโดยตรง ขอข้อมูลประวัติจากตำรวจเกี่ยวกับอาชญากรรม ยาเสพติด และ ผู้มีอิทธิพล ให้มีความสำคัญเร่งด่วนแก่ประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน ตำบลที่ต้องปฏิบัติงาน และมีความสมัครใจ รวมทั้งให้จัดระบบการฝึกการอบรม และการปลูกฝังอุดมการณ์ให้เป็นมาตรฐาน
- 2) หน่วยควบคุมบังคับบัญชา ทั้งฝ่ายปกครอง, บก. ควบคุม อส.จชต. และหน่วยเฉพาะกิจประจำพื้นที่ จะต้องมีการประสานงานบูรณาการร่วมในการใช้กำลังอาสาสมัครรักษาดินแดน (อส.) ให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน <sup>11</sup>
- 3) กำหนดฝึกอบรมทบทวน และพัฒนาศักยภาพรายบุคคล เพื่อให้อาสาสมัครรักษาดินแดน (อส.) มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งมีความเข้าใจทักษะทางด้านยุทธวิธีทหาร สามารถสนับสนุนงานร่วมกับทหาร ตำรวจ และเป็นกำลังในการดูแลรักษาความปลอดภัยแก่พี่น้องประชาชนถือเป็นเรื่องที่สำคัญ กำลังอาสาสมัครรักษาดินแดน (อส.) จะต้องสามารถคุ้มครองตนเอง และดูแลความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนได้ การเพิ่มประสิทธิภาพสามารถกระทำได้โดยการฝึก เช่น การฝึกปรับปรุงวินัย ฝึกบุคคลท่ามือเปล่า การใช้อาวุธประจำกาย การรักษาความปลอดภัยบุคคล และขบวนยานพาหนะ การต่อสู้ป้องกันตัว ปิดล้อมตรวจค้น การตรวจค้นจับกุมควบคุมตัว การควบคุมฝูงชน การปฏิบัติการจิตวิทยา การเผชิญเหตุกับคนร้าย การปฏิบัติเป็นชุด รวมทั้งการปฐมพยาบาล และเคลื่อนย้ายผู้ป่วยเบื้องต้น การฝึกที่เข้มข้นต่อเนื่องสม่ำเสมอทำให้เชื่อมั่นได้ว่ากำลังอาสาสมัครรักษาดินแดน (อส.) จะ

มีขีดความสามารถทัดเทียมกำลังทหารหลัก และเจ้าหน้าที่ตำรวจ 4) การพัฒนาหน่วยฝึกที่รับผิดชอบการฝึก ทั้งการฝึกปกติ และการฝึกพิเศษให้กับกำลังอาสา รักษาดินแดน (อส.) โดยขอรับการสนับสนุนชุดครูฝึกจากหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษมา บรรจุในอัตราเพื่อให้จัดการฝึกทบทวน หรือฝึกทดแทนได้ รวมทั้งการฝึกหลักสูตรพิเศษต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับกำลังอาสา รักษาดินแดน (อส.) การฝึกควรกำหนดระเบียบ และหลักสูตรการฝึกที่ชัดเจน เช่นเดียวกับการฝึกทหารใหม่ของทหาร ใช้เวลาฝึก 8 - 10 สัปดาห์เพื่อสร้างองค์ความรู้ และปลูกฝังอุดมการณ์ให้มากขึ้น รวมทั้งเป็นการสร้างสมรรถนะทางร่างกายให้มีความพร้อมมากยิ่งขึ้น เมื่อฝึกจบแล้วให้สามารถบรรจุกองพันอาสา รักษาดินแดน (อส.) ที่ลาออก หรือถูกปลดได้ทันที 5) ให้ความสำคัญในการปรับปรุงฐานปฏิบัติการของอาสา รักษาดินแดน (อส.) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากพิจารณาว่าเป็นกำลังทางยุทธศาสตร์ที่ต้องปฏิบัติงาน ในพื้นที่จนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ ฐานปฏิบัติการควรเป็นอาคาร กึ่งถาวร ให้มีความแข็งแรง สามารถป้องกันการเข้าโจมตีจากกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงได้ 6) รัฐบาล และหน่วยงานความมั่นคงที่เกี่ยวข้องต้องบูรณาการเสริมสร้างการเพิ่มประสิทธิภาพของกำลังประจำถิ่น (อส.) โดยมอบหมายให้หน่วย กอ.รมน.ภาค 4 สน. ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดทำแผนงาน/โครงการเสริมสร้าง และฝึก ทบทวนกำลังประจำถิ่นเป็นภาพรวม เพื่อให้การฝึกทบทวนกำลังประจำถิ่นเกิดการบูรณา การฝึกอย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัดงบประมาณ และขับเคลื่อนให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายรักษาความสงบเข้ามามีบทบาทในการรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน/ชุมชน และตำบลของตนเองให้มากขึ้น ร่วมทั้งการขับเคลื่อนให้ภาคประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง 7) กำลังประจำถิ่น อาสา รักษาดินแดน (อส.) จำเป็นอย่างยิ่งต่อการปลูกฝังอุดมการณ์ให้มีความรักชาติ ตามปณิธานที่ว่า “แม้ไม่ใช่ตำรวจ หรือทหาร จะปกป้องพสุธาที่หาไม่ เราก็กองแผ่นดินไทย ยอมพลีกายตายเป็นเช่นเดียวกัน”

**แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกำลังประจำถิ่นในการแก้ไขปัญหาความรุนแรง  
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และตอบสนองต่อ  
ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประเด็นด้านความมั่นคง**

ผู้วิจัยได้นำข้อเท็จจริงที่ได้จากแผนงาน และนโยบายของหน่วยเหนือ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และประสบการณ์ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาศึกษาวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ หรือ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก และภายใน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดอ่อน และจุดแข็งของภารกิจ ในที่นี้คือ การปฏิบัติงานของกำลังประจำถิ่นในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพรวมของการดำเนินการโดยมีหลักการว่า การกำหนดแนวทางควรจะมีสอดคล้องระหว่างความสามารถด้านทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมภายนอกด้วย แม้ว่าการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก และภายในจะเป็นเครื่องมือการจัดการที่มีมานานแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากเครื่องมือดังกล่าวมีการเชื่อมโยงกับองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้จากการศึกษาสำรวจองค์การต่าง ๆ ทั่วโลก พบว่า เครื่องมือดังกล่าวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำแผนกลยุทธ์ได้รับความนิยมอยู่ในอันดับหนึ่งต่อเนื่องกันมาหลายปี<sup>12</sup> ทั้งนี้ จากวิธีการที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นผู้วิจัยขอเสนอผล ดังนี้<sup>13</sup> 1) จุดแข็ง (Strengths) คือ กำลังประจำถิ่น (อส.) เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเข้าใจเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม รวมทั้ง เข้าใจ เข้าถึงชาวบ้านท้องถิ่นได้ดี, การปฏิบัติงานของกำลังประจำถิ่นส่วนใหญ่จะอยู่ในภูมิสำเนาของตนเอง จึงมีความคุ้นเคยสภาพแวดล้อมของพื้นที่เป็นอย่างดี, หน่วยงานความมั่นคง และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ มีการร่วมบูรณาการดำเนินการแก้ไขปัญหาเป็นอย่างดี, ประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงเชื่อมั่น และให้ความร่วมมือกับรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาให้กลับคืนสู่สภาวะปกติ และองค์กรหลัก ได้แก่ กองทัพบก และหน่วยงานความมั่นคงให้การสนับสนุนการดำเนินงานของกำลังประจำถิ่น (อส.) เป็นอย่างดี 2) จุดอ่อน (Weaknesses) พบว่า โครงสร้างกำลัง และระบบการควบคุมบังคับ

บัญชาของหน่วยควบคุมกองกำลังประจำถิ่น (อส.จขต.) ไม่ชัดเจน และขนาดจำนวนของกำลังประจำถิ่นที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่เพียงพอกับพื้นที่, ประชาชนที่อาสาสมัครเข้ามาทำหน้าที่เป็นกำลังประจำถิ่น (อส.) มีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน, การคัดเลือกประชาชนเข้ามาทำหน้าที่เป็นกำลังประจำถิ่น (อส.) ฝ่ายตรงข้ามมีโอกาสแฝงตัวเข้ามาได้, กำลังประจำถิ่น (อส.) ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน รวมทั้งจิตสำนึกและอุดมการณ์ต่อการ ปฏิบัติหน้าที่, กำลังประจำถิ่น (อส.) ไม่มีความพร้อมด้านทักษะความรู้ในการปฏิบัติงาน เช่น การรักษาความปลอดภัย และการต่อสู้ป้องกันตัวในสถานการณ์วิกฤติ โดยขาดหน่วยงาน หลักสูตร และสถานที่สำหรับการฝึกอบรมเพื่อรองรับการผลิต และเสริมสร้างกำลังประจำถิ่น (อส.) อย่างเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพ <sup>14</sup> 3) โอกาส (Opportunities) คือ รัฐบาลกำหนดให้ การแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นวาระแห่งชาติ และบรรจุอยู่ในนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และรัฐบาลกำหนดแผนงานการพัฒนาด้านเศรษฐกิจพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ทัดเทียมกับภูมิภาคอื่น ๆ, หน่วยงานความมั่นคงกำหนดให้มีแผนแม่บทในการเสริมสร้าง และเพิ่มประสิทธิภาพให้กับกำลังประจำถิ่น (อส.) โดยรัฐบาลสนับสนุนงบประมาณการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกภาคส่วนอย่างเพียงพอ, ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องการให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาความไม่สงบให้ได้จริงจังกังเป็นรูปธรรม เพื่อให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างเป็นปกติสุข และยั่งยืน นอกจากนี้ พบว่า ประเทศเพื่อนบ้านได้ให้การสนับสนุน และร่วมมือต่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4) อุปสรรค (Threats) ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ, การปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานควบคุมกำลังประจำถิ่น และหน่วยงานมีช่องว่างในการประสานงานตามสายการบังคับบัญชา, กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานควบคุม (อส.จขต.) ไม่เข้มแข็ง เกิดการละเมิดบ่อยครั้งจนทำให้เกิดการสูญเสีย และ กำลังประจำถิ่น (อส.) ที่ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ อุปสรรคที่สำคัญคือการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของ กำลังประจำถิ่น (อส.)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบแมทริกซ์ (TOWS Matrix) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกำลังประจำถิ่นในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และตอบสนองต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทั้งปัจจัยภายใน และภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อ การแก้ไขปัญหา จึงให้ความสำคัญกับมาตรการเชิงรุก (S - O) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐบาล และหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ในการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับกำลังประจำถิ่น (อส.) ที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมาตรการปรับปรุง (W - O) เพื่อให้รัฐบาล และหน่วยงานความมั่นคงมีแนวทางในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเสริมสร้างขีดความสามารถของกำลังประจำถิ่น (อส.) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบแมทริกซ์ (TOWS Matrix)

	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
โอกาส (Opportunities)	(SO) แนวทางพัฒนากำลังประจำถิ่น เชิงรุก	(WO) แนวทางพัฒนากำลังประจำถิ่น เชิงปรับปรุง
ภาวะคุกคาม (Threats)	(ST) แนวทางพัฒนากำลังประจำถิ่น เชิงป้องกัน	(WT) แนวทางพัฒนากำลังประจำถิ่น เชิงรับ

แนวทางพัฒนากำลังประจำถิ่นเชิงรุก (S - O) แนวทางพัฒนากำลังประจำถิ่นเชิงรุกนี้เกิดจากการสังเคราะห์ในส่วนที่เป็นจุดแข็ง และโอกาสของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า

1) รัฐบาล และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องกำหนดบทบาท แผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้อง กำลังประจำถิ่น (อส.) ให้สอดคล้องกับหน่วยงานความมั่นคงอย่างชัดเจนเป็นระบบ และมี เอกภาพ พร้อมการจัดสรรงบประมาณ 2) รัฐบาลจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะ และมีมาตรฐานเป็นที่ ยอมรับเพื่อดำเนินการควบคุมกระบวนการ กำกับดูแลในการรองรับมาตรฐานทางทหาร และให้ เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการเตรียมการกำลังประจำถิ่น (อส.) ตั้งแต่เริ่มดำเนินการคัดเลือก ผลิตเพื่อใช้งาน 3) แก้ไขปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับให้สอดคล้องกับแนวทางการเตรียม ความพร้อม และการปฏิบัติงานของกำลังประจำถิ่น (อส.) จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สอดคล้อง ตามนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่รับผิดชอบ 4) พัฒนาบุคลากรของหน่วยงานควบคุม และกำลังประจำถิ่น (อส.) ให้มีความรู้ ความสามารถผ่าน โครงการศึกษาให้พร้อมรับการถ่ายทอดพื้นฐานทักษะการปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจด้วยการกำหนด Career Path ที่ชัดเจนให้แก่บุคลากรกลุ่มนี้

แนวทางพัฒนากำลังประจำถิ่นเชิงปรับปรุง (W - O) แนวทางพัฒนากำลังประจำถิ่นเชิง ปรับปรุงนี้เกิดจากการสังเคราะห์ในส่วนที่เป็นจุดอ่อน และโอกาสของพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ พบว่า 1) รัฐบาล และหน่วยความมั่นคง ต้องส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติภายใต้ สังคมพหุวัฒนธรรมให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม และร่วมประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้องค์กร อิสระ ภาคประชาสังคม ประชาชนในพื้นที่ร่วมกันออกมามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอย่าง จริงจัง <sup>15</sup> 2) รัฐบาลต้องกำหนดยกระดับคุณภาพการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งภาค บังคับ โรงเรียนสอนศาสนา และทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน พร้อมทั้งยกระดับหลักสูตร และ สถานศึกษาให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ให้มีการกำหนดตัวชี้วัดที่รองรับการประเมินผลได้อย่าง ชัดเจน 3) ปรับปรุง และบูรณาการองค์ความรู้ในการเสริมสร้างพัฒนาประสิทธิภาพของกำลัง ประจำถิ่น (อส.) ในบทบาทเสริมกำลังทหารหลักในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ และ ต่อเนื่อง

แนวทางพัฒนากำลั้งประจำถิ่นเชิงป้องกัน (S - T) แนวทางพัฒนากำลั้งประจำถิ่นเชิงป้องกันนี้ เกิดจากการสังเคราะห์ในส่วนที่เป็นจุดแข็ง และภาวะคุกคาม หรืออุปสรรคของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า 1) เชิญชวนภาคประชาสังคม องค์กรอิสระให้เข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุนในการแก้ปัญหา เช่น การเข้าไปช่วยเหลือครอบครัวประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ 2) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อติดตาม และประเมินผลการทำงานของหน่วยควบคุมกำลั้ง และกำลั้งประจำถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างเป็นทางการโดยเฉพาะ 3) พัฒนาความรู้ ชีตความสามารถของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความปลอดภัย ให้รองรับกับการเสริมสร้างประสิทธิภาพของกำลั้งประจำถิ่น และเข้ามามีบทบาทในการรักษาความปลอดภัย หมู่บ้าน/ชุมชน และตำบลของตนเองให้มากขึ้น<sup>16</sup>

แนวทางพัฒนากำลั้งประจำถิ่นเชิงรับ (W - T) แนวทางพัฒนากำลั้งประจำถิ่นเชิงรับนี้ เกิดจากการสังเคราะห์ในส่วนที่เป็นจุดอ่อน และภาวะคุกคาม หรืออุปสรรคของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า 1) รัฐบาลโดยกระทรวงมหาดไทยจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะในการควบคุม กำกับดูแล และติดตามประเมินกำลั้งประจำถิ่นที่สามารถรับรองมาตรฐานทางทหาร 2) พัฒนาบุคลากรของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม และพัฒนากำลั้งประจำถิ่นให้พร้อมสามารถถ่ายทอดความรู้ไปยังรุ่นต่อ ๆ ไปได้ 3) บูรณาการองค์ความรู้ เครื่องมือ และเทคโนโลยีที่จำเป็นในการพัฒนาเสริมสร้างชีตความสามารถกำลั้งประจำถิ่นให้มีประสิทธิภาพ

## บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกำลั้งประจำถิ่นในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเสนอกรอบความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับหน่วยงานความมั่นคงในการพัฒนากำลั้งประจำถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พบว่า กำลั้งประจำถิ่น (อส.) เป็นกำลั้งที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะการปฏิบัติการกิจเชิงรับเสริมกำลั้งทหารหลัก ได้แก่ การรักษาความปลอดภัย

หมู่บ้าน เส้นทางในหมู่บ้าน และชุมชน การรักษาความปลอดภัยครู และโรงเรียน การรักษาความปลอดภัยในเขตชุมชนเมือง และเขตเทศบาล การเฝ้าตรวจ และการรายงาน ทั้งนี้ ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับมิติทางวัฒนธรรม ซึ่งต้องได้รับการแก้ไขด้วยสันติวิธีอันเป็นทางออกทางการเมืองหลัก มิใช่การทหาร ถือเป็นโจทย์ที่ทำทนายภูมิปัญญาทางการเมืองการปกครองที่แหลมคมยิ่ง ดังนั้น การกำหนดแนวทางแก้ไขเชิงนโยบาย ที่นำไปปฏิบัติแล้วเกิดประสิทธิผล ทำให้ความรุนแรงลดระดับลงจนสถานการณ์กลับคืนสู่สภาวะปกติได้ในที่สุด ตอบสนอง และสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างจริงจัง<sup>17</sup> จากข้อมูลข้างต้นได้นำมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งปัจจัยภายใน และภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของกำลังประจำถิ่น (อส.) รวมทั้งนำผลการวิเคราะห์บทเรียนจากการรบบมากำหนดมาตรการที่เหมาะสม โดยผู้วิจัยจึงขอเสนอมาตรการเชิงรุก คือ 1) รัฐบาล และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องกำหนดบทบาท แผนงาน โครงการที่เกี่ยวกับกำลังประจำถิ่น (อส.) ให้สอดคล้องกับหน่วยงานความมั่นคงอย่างชัดเจนเป็นระบบ และมีเอกภาพ พร้อมการจัดสรรงบประมาณ 2) รัฐบาลจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะ และมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ เพื่อดำเนินการควบคุมกระบวนการ กำกับดูแลในการรองรับมาตรฐานทางทหาร และให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการเตรียมการกำลังประจำถิ่น (อส.) ตั้งแต่เริ่มดำเนินการคัดเลือกผลิตเพื่อใช้งาน 3) แก้ไขปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับให้สอดคล้องกับแนวทางการเตรียมความพร้อม และการปฏิบัติงานของกำลังประจำถิ่น (อส.) จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สอดคล้องตามนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่รับผิดชอบ 4) พัฒนาบุคลากรของหน่วยงานควบคุม และกำลังประจำถิ่น (อส.) ให้มีความรู้ความสามารถผ่านโครงการศึกษาให้พร้อมรับการถ่ายทอดพื้นฐานทักษะการปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจด้วยการกำหนด Career Path ที่ชัดเจนให้แก่บุคลากรกลุ่มนี้ และเสนอมาตรการเชิงปรับปรุง 1) รัฐบาล และหน่วยความมั่นคง ต้องส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม และร่วม



ประชาสัมพันธ์ เชิญชวนให้องค์กรอิสระ ภาคประชาสังคม ประชาชนในพื้นที่ร่วมกันออกมามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง 2) รัฐบาลต้องกำหนดยกระดับคุณภาพการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งภาคบังคับ โรงเรียนสอนศาสนา และทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน พร้อมทั้งยกระดับหลักสูตร และสถานศึกษาให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ให้มีการกำหนดตัวชี้วัดที่รองรับการประเมินผลได้อย่างชัดเจน 3) ปรับปรุง และบูรณาการองค์ความรู้ในการเสริมสร้างพัฒนาประสิทธิภาพของกำลังประจำถิ่น (อส.) ในบทบาทเสริมกำลังทหารหลักในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง<sup>18</sup>

### ข้อเสนอแนะ

เพื่อการศึกษาต่อยอดเอกสารวิจัยฉบับนี้ ได้เสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกำลังประจำถิ่น ในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกรอบความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับหน่วยงานความมั่นคงในการพัฒนากำลังประจำถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้เรียบร้อยแล้ว อย่างไรก็ตาม กำลังประจำถิ่นที่ปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีหลายประเภท เพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการศึกษาต่อยอดดังนี้ คือ 1) แนวทางการพัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพของกำลังประจำถิ่น ประเภท อาสาสมัครชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) 2) แนวทางการพัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพของกำลังประจำถิ่น ประเภท ทหารพราน (ทพ.)

## เอกสารอ้างอิง

---

- 1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ประกาศ ณ 8 ตุลาคม 2561, คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561.
- 2 ดนัย มุ่สา. ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, หน้า 5. 2561.
- 3 ฉัตรชัย ศรีเมองกาญจนา. ยาเสพติด : ปัญหาภัยแทรกซ้อนในจังหวัดชายแดนภาคใต้. [อินเทอร์เน็ต]. 2561. [เข้าถึงเมื่อ 14 พฤษภาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2561/hi2561>
- 4 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า, แผนเสริมสร้างกองกำลังประจำถิ่นและกำลังประชาชน จชต. พ.ศ. 2561 - 2564.
- 5 แผนบูรณาการป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2563 - 2565. [อินเทอร์เน็ต]. 2561. [เข้าถึงเมื่อ 14 พฤษภาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: [https://www.isoc5.net/files/strategy\\_plan.pdf](https://www.isoc5.net/files/strategy_plan.pdf)
- 6 ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 5 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร [อินเทอร์เน็ต]. 2563. [เข้าถึงเมื่อ 14 พฤษภาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.isoc5.net/infographics/view/763>
- 7 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า แผนการเสริมสร้างกองกำลังประจำถิ่นและกำลังประชาชน จชต. พ.ศ. 2561 - 2564.
- 8 เรื่องเดียวกัน.
- 9 บทเรียนของการใช้กำลังกึ่งทหาร กำลังประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ จชต. กรณี อาศารักษาดินแดน (อส.), การศึกษาเป็นคณะ, วิทยาลัยการทัพบก, 2562.
- 10 พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรพุทธศักราช 2551, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 125 ตอนที่ 39 ก, หน้า 33.
- 11 พระราชกำหนด การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548.
- 12 Darrell K. Rigby. MANAGEMENT TOOLS 2015 An executive's guide Copyright © Bain & Company, Inc. 2017 [Internet]. 2017 [cited 2020 Apr 24]. Available from: [https://bain\\_book\\_management\\_tools\\_2017.pdf](https://bain_book_management_tools_2017.pdf)

- 
- 13 การจัดการความรู้ ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 5 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร [อินเทอร์เน็ต]. 2561. [เข้าถึงเมื่อ 14 พฤษภาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.isoc.go.th/wp-content/uploads/2018/02/5occ-exsum.pdf>
- 14 การประเมินความพร้อมของกำลังประจำถิ่นในพื้นที่ อ.กาบัง จ.ยะลา, อ.ไม้แก่น จ.ปัตตานี, อ.แว้ง, อ.สุคีริน, อ.สุโหงโกลก - ลก จ.นราธิวาส. [อินเทอร์เน็ต]. 2562. [เข้าถึงเมื่อ 14 พฤษภาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.io-pr.org/wp-content/uploads/2018/06/002.pdf>
- 15 ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 5 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร. ภัยคุกคามไซเบอร์ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. [อินเทอร์เน็ต]. 2562. [เข้าถึงเมื่อ 14 พฤษภาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.isoc5.net/infographics/view/1196/>
- 16 การมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายการปฏิบัติงานของตำรวจตระเวนชายแดน. [อินเทอร์เน็ต]. 2562. [เข้าถึงเมื่อ 14 พฤษภาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: [http://www.govesite.com/uploads/20160618131658NVMB0lr/20171005142507\\_3\\_syWhGk8.p](http://www.govesite.com/uploads/20160618131658NVMB0lr/20171005142507_3_syWhGk8.p)
- 17 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (1) ประเด็น ความมั่นคง (พ.ศ. 2561 - 2580) [อินเทอร์เน็ต]. 2561. [เข้าถึงเมื่อ 14 พฤษภาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/01.pdf>
- 18 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและสาเหตุรากเหง้าของปัญหา ศูนย์ประสานงานวิชาการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุความไม่สงบจังหวัดชายแดนใต้. [อินเทอร์เน็ต]. 2562. [เข้าถึงเมื่อ 14 พฤษภาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <http://dsrd.pn.psu.ac.th/webnew/index.php/2010-12-24-05-40-49/70-database.html>

## ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ

พันเอก เอกคง รัตนบุรี

วัน เดือน ปีเกิด

2 มกราคม 2515

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2531

โรงเรียนทุ่งสง นครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2532 - 2533

โรงเรียนเตรียมทหาร

พ.ศ. 2534 - 2538

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

พ.ศ. 2547

โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 83

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2543

ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 1  
กรมทหารราบที่ 5

พ.ศ. 2545

นายทหารยุทธการและการฝึก กองพันทหารราบที่ 1  
กรมทหารราบที่ 5

พ.ศ. 2549

นายทหารฝ่ายการข่าว กองพลทหารราบที่ 5

พ.ศ. 2555

ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 25

พ.ศ. 2557

เสนาธิการกรมทหารราบที่ 15

พ.ศ. 2558

ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 4 กรมทหารราบที่ 15

พ.ศ. 2560

รองเสนาธิการกองพลทหารราบที่ 5

พ.ศ. 2562

รองเสนาธิการมณฑลทหารบกที่ 46

ตำแหน่งปัจจุบัน

รองเสนาธิการ มณฑลทหารบกที่ 46